

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/60/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8212201542
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8212201542.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Petra Straku a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu CETELEM SLOVENSKO a.s., Panenská 7, 812 36 Bratislava I, IČO: 35787783, zastúpeného JUDr. Helenou Strachotovou, usadenou euroadvokátkou, Hviezdoslavova 7, 036 01 Martin, proti žalovanej T. B., nar. X.X.XXXX, W. XXX/X, XXX XX B., za účasti vedľajšieho účastníka Občianske združenie slovenských spotrebiteľov AZ, zast. advokátom JUDr. Jozefom Kempom, advokátska kancelária so sídlom Nám. Josipa Andriča 1, Chorvátsky Grob, o zaplatenie 2.596,49 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov zo dňa 11. 12. 2012 č. k. 6C 40/2012-57 takto jednohlasne

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania.

II. Náhradu trov odvolacieho konania medzi žalobcom a žalovanou n e p r i z n á v a.

III. Náhradu trov odvolacieho konania vedľajšiemu účastníkovi nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom zaviazal žalovanú k povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 1.755,59 Eur s 9% ročným úrokom z omeškania od 1. 4. 2011 do zaplatenia, všetko v pravidelných mesačných splátkach vo výške 33 Eur splatných vždy do 30. dňa toho ktorého mesiaca počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia. Vo zvyšnej časti návrh zamietol a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Prvostupňový súd svoj rozsudok vo výroku o zamietnutí návrhu odôvodnil tým, že sa nemohol stotožniť s vyčíslením nárokov navrhovateľa z tejto prvej zmluvy o úvere na kúpu vecí tak, ako sú tieto špecifikované na č.l. 6 spisu (spolu vo výške 937,83 Eur) a ako boli uplatnené v návrhu, ale za dôvodný z nich uznal iba už uvedený nárok na zaplatenie sumy 411,59 Eur ako rozdielu žalovanej poskytnutej a vrátenej sumy. Ostatné nároky (úroky, zmluvná pokuta) žalobcovi z dôvodov uvedených nižšie nevznikli, preto žalobca nebol oprávnený časť žalovanou hradených splátok započítavať na úhradu týchto nedôvodných nárokov, ale celé žalovanou uhradené splátky mali byť započítavané na úhradu úverovej istiny. Žalobca vo svojom vyčíslení na č.l. 6 spisu uviedol, že suma 791,53 Eur je úverová istina, suma 132,23 Eur sú dlžné úroky, poplatky a poistné a suma 14,07 Eur zmluvná pokuta za omeškanie so splácaním úveru. S výnimkou nároku na zaplatenie úverovej istiny vo výške 411,59 Eur však súd všetky ostatné nároky žalobcu považoval za nedôvodné.

Nakoľko súčasťou dohodnutých splátok úveru mal byť aj úrok - podľa zmluvy vo výške 39 % ročne, na úhradu ktorého žalobca započítal časť žalovanou uhradených splátok a nárok, na zaplatenie ktorého navrhovateľ uplatnil v tejto výške tiež v návrhu (zo sumy 791,53 Eur od 2.2.2011 do zaplatenia), súd sa pri svojom rozhodovaní zaoberal aj výškou takto dohodnutého úroku z úveru. Z internetovej stránky NBS súd preveroval úrokové miery podobného úveru v bankách a zistil, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v období uzavretia zmluvy v roku 2009 činil úrok maximálne 11,5 % p.a. Z toho je zrejmé, že úrok dohodnutý medzi účastníkmi v danom prípade bol niekoľkonásobne vyšší ako úrok poskytovaný bankami. I keď súd nepopiera a rešpektuje skutočnosť, že výška úrokov u nebankových subjektov, akým je aj žalobca je logicky vyššia ako obvyklé bankové úroky vzhľadom na ich vyššie podnikateľské riziko, to neznamena, že výška úrokov môže byť u nebankového subjektu neobmedzená, bezbrehá, nemajúca žiadne limity, niekoľkonásobne presahujúca tieto bankové úroky, ako je tomu v prípade predmetnej úverovej zmluvy. Dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný. O takýto stav pôjde vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.7.2009). Za dobré mravy možno považovať súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktorých dodržiavanie je často krát zabezpečované aj právnymi normami tak, aby každé konanie bolo v súlade so všeobecnými mravnými a morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti. Vzhľadom na vyššie uvedené závery súd považoval dohodu o výške úroku z úveru 39 % ročne za absolútne neplatnú, nakoľko sa prieči dobrým mravom. Preto nemožno považovať za dôvodný ani postup žalobcu, ktorý časť uhradených splátok žalovanej započítaval na úrok, na ktorý mu nárok nevznikol. Súd preto návrh v časti, v ktorej žalobca žiadal od žalovanej zaplatenie úroku vo výške 39 % ročne zo sumy 791,53 Eur od 2.2.2011 do zaplatenia zamietol. Rovnako zamietol návrh v časti, v ktorej sa žalobca domáhal zaplatenia dlžného úroku (vychádzajúc z navrhovateľovej špecifikácie celkovej žalovanej sumy 937,83 Eur) a pri vyčíslení dlžnej úverovej istiny súd vychádzal z toho, že uhradené splátky žalovanou mali byť celé započítané na úverovú istinu bez úroku.

Žalobca uplatňoval v konaní popri dlžnej úverovej istine a úroku aj ďalšie nároky zo zmluvy o úvere na kúpu vecí, ktoré sú špecifikované na čl. 6 spisu tak, že ide o „poplatky a poistné“, spolu s dlžnými úrokmi vo výške 132,23 Eur. Ani v tejto časti nebolo možné návrhu vyhovieť. Žalobca v tejto časti nároku neunesol bremeno tvrdenia ani dôkazné bremeno, keďže tieto nároky v návrhu ani v ďalšom konaní nijako nezdôvodnil, vôbec sa o nich nezmenil, tieto len mechanicky zahrnul do vyčíslenia ním uplatnenej sumy zo zmluvy o úvere na kúpu vecí vo výške 937,83 Eur.

Súd prvého stupňa ďalej svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že ani v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty za omeškanie so splácaním úveru vo výške 14,07 Eur pri úvere na kúpu vecí súd návrhu nemohol vyhovieť. Keďže sa žalobca zdôvodňujúc tento nárok odvoláva na článok V - 3 Všeobecných podmienok, tak v danom prípade nemožno hovoriť o písomnom dojednaní zmluvnej pokuty tak, ako ho predpokladá ust. § 544 v nadväznosti na § 37 ods. 1 OZ. Predmetná zmluvná pokuta nebola so spotrebiteľom individuálne dojednaná. Všeobecné obchodné podmienky žalobcu sú písané veľmi drobným písmom pri hustom riadkovaní, čo text robí bez použitia lupy veľmi ťažko čitateľným až neprehľadným. Úverové zmluvné podmienky žalovanou nie sú podpísané, hoci podľa § 40 ods. 3 Občianskeho zákonníka je písomný právny úkon platný, iba ak je podpísaný konajúcou osobou. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti súd uzavrel, že zo sumy 937,83 Eur, ktorú žalobca uplatnil v rámci žalovanej istiny titulom nárokov z prvej zmluvy o úvere na kúpu vecí, je dôvodný iba jeho nárok na zaplatenie sumy 411,59 Eur. Pokiaľ ide o druhý úver, ktorý mal byť žalovanej poskytnutý formou úverového rámca, k tomu súd uvádza nasledovné. Nakoľko žiadosť o nový produkt bola formulovaná v zmluve, ktorá sa uzatvárala na obstaranie iného produktu, teda poskytnutie úveru na kúpu vecí, súd prvého stupňa sa zaoberal legitímnosťou, resp. prijateľnosťou tejto zmluvnej podmienky, ako aj tým, či takýto úkon mohol spôsobiť vznik zamýšľaného právneho úkonu. Súd prvého stupňa zastáva názor, že zmluvné ustanovenie, resp. zmluvná podmienka, ktorou automaticky podpisom zmluvy o spotrebiteľskom úvere na obstaranie vecí spotrebiteľ žiada aj o poskytnutie iného úveru, je v rozpore s ust. § 4 ods. 3 tretia veta zák. č. 250/2007 Z.z., nakoľko nepriamo je viazané poskytnutie spotrebiteľského úveru na obstaranie vecí (úhradu kúpnej ceny) na žiadosť o poskytnutie ďalšieho úveru, o ktorý žiada spotrebiteľ v danej zmluve - návrhu automaticky bez možnosti odmietnutia. Súd prvého stupňa bez ohľadu na to, či je alebo nie je uvedená zmluvná podmienka v časti C „kreditná karta“ neprijateľná zmluvná podmienka v zmluve o poskytnutí spotrebiteľského úveru, je názoru, že poskytnutie spotrebiteľského úveru len na základe

žiadosti, ktorá neobsahuje základné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, znamená poskytnutie úveru bezúročne a bez poplatkov a sankcií a vznik právneho vzťahu je daný jedine tým, že došlo k čerpaniu poskytnutých prostriedkov, hoci samotná zmluva neobsahovala základné náležitosti, dokonca nebola ani vyhotovená v predpísanej písomnej forme. V danom prípade sa nejedná o neexistenciu právneho úkonu, ale len možné domáhanie sa nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ale sa jedná o nárok na vrátenie bezúročného úveru.

Súd prvého stupňa pritom opätovne poukázal na skutočnosť, že návrh (žiadosť) uvedený v časti C „Úverová karta“ neobsahuje náležitosti podľa § 4 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z., najmä výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov podľa § 4 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z., ale najmä neobsahuje ročnú percentuálnu mieru nákladov podľa § 4 ods. 2 písm. j/ zák. č. 258/2001 Z.z. ani priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú k dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnenú podľa § 7a ods. 2 za príslušný kalendárny štvrtrok. Podľa znenia zákona č. 258/2001 Z.z. k 1.10.2009 podľa § 4 ods. 4 od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere, pričom v prejednávacom prípade tieto v danej žiadosti uvedené neboli. Preto daný zmluvný vzťah je platný podľa ust. § 4 ods. 3 zák. č. 258/2001 Z.z. len z dôvodu započatia čerpania zo strany odporkyne. Z dôvodu, že platný úkon je len následkom skutočnosti, že žalovaná ako spotrebiteľ začala čerpať úver a žalobca neunesol bremeno dôkazu o platnej dohode o výške úrokov a sankcií, tak súd nepriznal žalobcovi s poukazom na ust. § 4 odseky 3 a 4 zák. č. 258/2001 Z.z. nárok na zaplatenie zmluvných úrokov, poplatkov ani nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty a zároveň podľa ust. § 4 ods. 3 zák. č. 258/2001 Z.z. považoval spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov.

Súd z potvrdenia žalobcu zistil, že žalovanej mali byť poskytnuté prostriedky vo výške 1.400 Eur. Podľa potvrdenia žalobcu mal súd prvého stupňa za preukázané, že žalovaná zaplatila žalobcovi sumu 56 Eur. S poukazom na vyššie uvedené súd prvého stupňa mal za to, že žalobca môže požadovať od žalovanej len vrátenie istiny, t.j. sumu 1.344 Eur a v ostatnej časti jeho nárokov z druhej zmluvy o úvere preto návrh zamietol. Vzhľadom na všetko uvedené možno zhrnúť, že dôvodný bol v konaní návrh žalobcu na zaplatenie istiny v celkovej výške 1.755,59 Eur (t.j. 411,59 z prvej zmluvy o úvere na kúpu vecí + 1.344 Eur z druhého úveru). Dôvodným bol aj nárok žalobcu na požadovaný úrok z omeškania v súlade s ust. § 517 OZ s poukazom na nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z.

O trovách konania prvostupňový súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 150 ods. 1 O.s.p. s tým, že pre zlé majetkové, sociálne a osobné pomery žalovanej v spojení s jej postojom v priebehu konania, ktorého sa riadne zúčastňovala a nerozporovala tvrdenia žalobcu, ako aj porovnanie dopadu takéhoto rozhodnutia na majetkové pomery účastníkov, keď nepriznanie náhrady časti trov konania navrhovateľovi vzhľadom na jeho majetkové pomery bude mať pre neho minimálny dopad v porovnaní s tým, akým by uloženie povinnosti čiastočnej náhrady trov konania malo na žalovanú. To všetko sú vo svojom súhrne dôvody hodné osobitného zreteľa a tak súd prvého stupňa o trovách konania rozhodol, že účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca, a to proti výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšnej časti zamietnutá. Odvolateľ nesúhlasil s posúdením zmluvného úroku stanoveného zmluvou o úvere s tým, že súd prvého stupňa dospel k záveru, že prevyšuje výšku sadzby úroku poskytovanú bankami v danom období, a preto je v rozpore s dobrými mravmi. Podľa názoru odvolateľa vyplýva, že úroková miera nemôže byť hodnotená ako neprímerane vysoká. Podľa názoru odvolateľa súd prvého stupňa nesprávne posúdil zmluvnú pokutu ako dojednanú v rozpore so zákonom. Odvolateľ má za to, že výška zmluvnej pokuty vo výške 8% z jednotlivéj neuhradenej splátky, s ktorou je dlžník v omeškaní viac ako 30 dní, odpovedá dobrým mravom a jej výška je primeraná vzhľadom k záväzku, ktorého splnenie zaisťuje. Ďalej poukázal na to, že všeobecné zmluvné podmienky sú neoddeliteľnou súčasťou zmluvy a písomná forma dohody o zmluvnej pokute je tak dodržaná. Navrhol rozsudok v napadnutom výroku zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Čo sa týka spôsobu určenia výšky zmluvnej pokuty, ten je zrozumiteľný, určitý a odpovedá dikcii predmetného ustanovenia OZ. Odvolateľ je toho názoru, že dohodnutá zmluvná pokuta za porušenie zmluvného záväzku v uvedenej výške nie je v rozpore s dobrými

mravmi a nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepredstavuje ani neprijateľnú podmienku a nie je zdrojom značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán.

K odvolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná, ktorá podľa obsahu vyjadrenia navrhla odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok potvrdil.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p., vo výroku o zamietnutí návrhu vo zvyšnej časti a zistil, že odvolanie žalobcu je neopodstatnené.

Súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav, správne z neho vyvodil právne závery a vo veci aj správne rozhodol, pričom odvolací súd konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozsudku vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania, na ktoré v ostatnom odkazuje.

Na zvýraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd poukazuje na nasledovné.

Odvolací súd vo vzťahu k odvolaním namietanej 8% zmluvnej pokute z jednotlivej neuhradenej splátky len uvádza, že rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 16Co 13/2013 bola vyslovená neprijateľnosť tejto zmluvnej podmienky (podľa článku V. bod 3 Všeobecných zmluvných podmienok CETELEM). Taktiež odvolací súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti rozsudok Okresného súdu Bratislava IV. č. k. 11C 255/2011 a rozsudok OS Komárno č. k. 13C 377/2011, ktoré by mali byť žalobcovi dobre známe.

Podľa § 53a ods. 1 OZ ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

S poukazom na ust. § 53a OZ, podľa ktorého je zrejماً povinnosť žalobcu sa zdržať používania takejto podmienky odvolací súd konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozsudku v tejto časti.

Vo vzťahu k namietanému posúdeniu 39% ročného úroku odvolací súd uvádza, že úrok vo výške prevyšujúcej niekoľko násobok (priemernej úrokovej miery v čase uzavretia zmluvy /11,5%/) nemožno považovať za primeraný. V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 6Co 138/2012, ktorý za neprimeraný považoval úrok vo výške 23,43%.

Vo vzťahu k zmluvnej pokute odvolací súd udáva nasledovné.

Odvolateľovi uniklo, že súd prvého stupňa nepriznal uplatňovanú zmluvnú pokutu z dôvodu nie rozporu s dobrými mravmi a neprimeranosťou výšky, avšak z toho dôvodu, že predmetná zmluvná pokuta nebola so spotrebiteľom individuálne dojednaná. Samotná forma, akou sú všeobecné obchodné podmienky napísané, a to drobným ťažko čitateľným husto popísaným textom, už sama osebe podstatne sťažuje riadne oboznámenie sa spotrebiteľa s obsahom dojednaní v takomto texte obsiahnutým, pričom dojednanie o zmluvnej pokute splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. Všeobecné obchodné podmienky sú písané veľmi drobným písmom pri hustom riadkovaní, čo text robí bez použitia lupy veľmi ťažko čitateľným až neprehľadným a úverové podmienky žalovanou nie sú podpísané, hoci podľa § 40 ods. 3 OZ je písomný právny úkon platný iba ak je podpísaný konajúcou osobou.

Odhliadnuc od nedostatku písomnej formy odvolací súd už v minulosti judikoval, že všeobecné obchodné podmienky, ak sa majú stať súčasťou zmluvy, môže sa to udiať prostredníctvom transparentnej inkorporačnej doložky. Netransparentnú inkorporačnú doložku zároveň judikoval ako neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve. O netransparentnú inkorporačnú doložku ide aj vtedy, ak ju dodávateľ uvedie menším písmom ako zmluvné podmienky predstavujúce podstatné zložky zmluvy.

K tomuto názoru pristúpil odvolací súd z dôvodu, že práve inkorporačná doložka môže privodiť závažné následky pre spotrebiteľa a predmetná vec je toho príkladom. Spotrebiteľ sa môže domnievať (postačí hrozba takéhoto rizika), že menšie písmo obsahuje text, ktorému nemusí pripisovať až tak dôležitý význam. V spojení s úplne miniatúrnym písmom, pri čítaní ktorého sa stráca orientácia a vyžadujú sa pomôcky (lupa, pravítko a pod.) práve menšie písmo môže spotrebiteľa odradiť od sústredenia sa pri uzatváraní zmluvy (porov. rozsudky Krajského súdu v Prešove vo veci 6Co 135/2012, 21Co 28/2012). „§9 Klient má záujem na tom, aby mu v priebehu trvania Zmluvy o RÚL mohla byť zmenená výška súčasného úverového rámca RÚL.“

Ide o nevhodné predkladanie zmluvných podmienok a uvedenie menšieho písma hodnotí odvolací súd ako nepochopiteľný a ako zlý úmysel, ktorému za žiadnych okolností nemieni poskytnúť ochranu. K drobnému písmu porov. nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci I. ÚS 342/09.

So zreteľom na uvedené potom všetky námietky žalobcu sú neopodstatnené a odvolací súd postupom podľa § 219 O.s.p. rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil postupom podľa § 219 O.s.p.

O trovách medzi žalobcom a žalovanou odvolací súd rozhodol postupom podľa § 224 ods. 1 O.s.p. s poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p. a vychádzajúc zo zásady úspešnosti neúspešnému žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a úspešnej žalovanej žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli, preto tomu zodpovedá aj výrok o náhrade trov konania medzi týmito účastníkmi konania.

V priebehu odvolacieho konania do konania vstúpil vedľajší účastník svojim podaním zo dňa 24. 4. 2013, ktorý si uplatnil náhradu trov konania. V súlade s ust. § 151 ods. 1 O.s.p. si však trovy konania nevyčísľil v lehote 3 dní od vyhlásenia rozsudku, preto odvolací súd rozhodol tak, že vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.